

A NÉP BARÁTJA

(29. Röpít.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL

Tisza Kálmán.

Van-e valaki kedves polgártársaim közül, ki e jeles, valóban nagy érdemekkel diszlő hazafinak nevét számtalanszor ne hangoztatta volna ajkán? ... Bizonyynyal nincs!

Tisza Kálmán bokros érdemiről, melyeket a vallás és nemzetiség iránti szilárd s tönörítatlan buzgalma által vitt ki — sokat lehetne írni; de rövid leszek, mert ugysis ismeri azt a két magyar haza. Fénybetükkal van az beírva a magyar nemzet történetének nagy könyvébe, honnan nevét a késő idők sem törlik ki soha!

Ezennel csupán élet rajzát nyujtom az olvasónak, melyből kitűnik, hogy Tisza Kálmán életpályája bármily kevés évet tett is eddigelé ki, eleget élt már arra, hogy egy nemzet oszlatlan tiszteletét bírja.

Tisza Kálmán született 1830. december 16-án. Atyja Tisza Lajos, édes anyja pedig Teleki Julianna grófnő, oly kitűnő gondos nevelésben részesíték, amilyennel a hazában csak igen kevés család dicsekedhetik.

Midő az 1848-diki korszak bekövetkezett, amég alig 17 éves ifju a magyar kultusminiszteriumnál ajánlotta szolgálatát fel, ahol is, előbb mint számfeletti, majd mint segédfogalmazó nyert alkalmazást; midő pedig a magyar kormány működését Debreczenbe tette át, már mint fogalmazó működött.

Midő a világoosi szerencsétlen végzetes napok további működését a haza szolgálatában megsza-

kaszták; másfél évet ismeretel gyarapítása véget külföldön töltött, honnan visszatérve birtokában mezei gazdasáttal foglalkozott. De amellet szorgalommal tanulmányozá a nemzet történetét s jogait, mert élt hazafias lelkében a hit, hogy jő még oly idő, melyben visszavonultságából kilépve, a honnak ismét szolgálatára lehet.

1855-ben a nagyszalontai helv. hitv. egyházmegye segédgondnokságával tiszteltetett meg; mely hivatalát kitűnő buzgalommal vitte; sőt később a gyűlések határozatainak irányadója lett.

Mintegy két év előtt pedig, midő a protestans ügy szönyegre került, annak elvei mellett rendületlenül harcolván, az országos tekintélyek sorában vivott ki magának helyet.

1860. okt. 20-dika után Biharmegye részére főispánul neveztetett ki; e hivatalt ő azonban el nem fogadta, hanem mindamellet a megye szervezése és tanácskozásában a legnagyobb buzgalmat tüntette ki.

Az országgyűlés kihirdetése után pedig Debreczen város első választókerülete, egyhangulag őt választá meg követéül. Az országgyűlés folyama alatt mint alelnök s a határozati párt vezére szerepelt.

Adja isten, hogy e jeles ferfiu, a haza ez egyik oszlópa, nemzeti jölétünknek előmozdítására sokaig éljen!

Kedves Polgártársaim!

Ki ne tudná közülnk, hogy Európa népeinek sorsa, jövője, a külföldi mozgalmak irányától várható? Minő lesz az irány, — melyet gyakran egyes jelentéktelen események szoktak meghatározni — még nem tudhatni; azonban ahol oly erős kéz tartja a gyepölőszárat mint Napoleon, a francziák császára: alig lehet kételkednünk afelett, hogy Európa jövőjének irányát ő mutogatja ki; különösen ha figyelemmel kísérjük a század e legnagyobb férfjának működéseit. Jól tudja ő, hogy hir- s neve, mi több, császári széke is könnyen elveszhetne, ha csak úgy közésszedugva várná, míg Európa nagyhatalmasságai egyet gondolva rárontanának s kényszerítenék — mint bátyját a világverő I. Napoleont, — hogy jövő nagy terveiről lemondva, elégedjék meg egy kis zajtalan szigetkével, hol minden kényelemmel elhalmoztatik, csak azt az egyet kötvé ki, hogy kezük alatt ne izgágálkodjék.

Ugyde Napoleont sem oly fában rengették ám kedves polgártársaim, hogy orránál fogva úgy könnyedén vezetni lehessen; mert hát ő nagyon érti az öregírást s azzal tart, mikép „szemesnek a világ, vaknak az alamizna“; vagyis: mikor alszik is, mindig nyitva tartja fél szemét, melylyel jobban lát mint más, még ha száz szeme volna is. Jól sejtí ő, hogy csak az alkalmat lesik ellenségei, melyen nekie csalétket vetve, törbe ejthessék; csakhogy erre nézve meg azzal kecsegteti magát, hogy annak is megtalálta az alternatíváját (ellenmérget); mivel az ellene kidobott hálót azáltal igyekszik mindig szétszakgatni, hogy, amíg nemzetének bizodalját ujjabb-ujabb engedményekkel, alkotmányyszerű kiváltságokkal ajándékozza meg, egyszersmind a kisebb hatalmasságoknak is jobb kezet nyujt s érdekeiket elősegíteni törekszik, hogy annak idejében, ha bármikor is kenyértörésre kerülne a dolog közte és ellenei közt, mindig számolhasson az eké nyert barátokra. Ebből magyarázhatjuk főleg az olasz királylyal való szoros szövetséget, ebből a svéd királylyal nemrég kötött barátságot. Tudjuk, hogy az olasz király mennyire lekötelezettje eddig is, különösen mivel erősen hiszi, hogy isten és Napoleon segedelmével még Rómát és Velenczét is keze közé kaparíthatja s így régi álmait, — egységes Olaszországot alkotni — megvalósíthatja.

Már most lássuk, mivel kötelezte le oly igen magának azt a svéd királyt a francziák császára? Mert eszébe juttatta, hogy a svéd birodalomhoz még nem nagyon régiben egy furcsa kis ország is tartozott, mely most muszka czárt ural s melynek visszaszerzésére — ugymond — ő egy kis eszközt ki tudna találni, mely által az elterelt juhokat, a finneket, szépen a régi nyájba, Svédország népeibe beoszthatná. Tudnunk kell pedig kedves polgártársaim, hogy a finneknek olyanforma ősi alkotmányok volt, mint a miénk, magyaroké. A volt tehát az első lépés a kitalált eszköz kivitelére, miszerint Finnország népét emlékeztették úgy kéz alatt, hogy jó lenne azokat a régi alkotmányos jogait a czár engedelmével ismét előszedni. A finnek pedig rögtön így okoskodtak, hogy bizony fele sem lenne boldonság! s most azon törík fejüket, hogy lenne a legkönnyebb a szándékot tettegesíteni? míg majd ujjabb eszközt nem gondol ki Napoleon, mely terveikben leginkább sikeres leend.

A lengyelországi ujjabb nyugtalanságok is az ő művének tulajdoníthatók, hogy ellenei örökös figyelmét többfelé elfoglaltassa sinnen magyarázható leginkább Napoleon azon rokonszenve, melyet a lengyelek iránt mutatni látszik.

De legfőbb támaszát — úgy látszik — abban véli Napoleon, ha Európa népeinek vonzalmát, bizalmát, minden oldalról sikerülend kinyernie, ahonnan minden követ megmozgat, hogy ezt a legnagyobb mértékben kinyerhesse.

Nem csekély fontossággal bir jelenleg, a porosz királynak a francia császárral leendő találkozására.

Aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy a látogatásnak, a „német egység“ kérdésének tárgyalása, egymás közt való megvitatása, lesz egyik főoka. Napoleon, — mint tudjuk, azt akarja elhitetni a világgal, hogy miután a porosz birodalomban a német elem legnagyobb: annál fogva egy, nagy reményekkel egybekapcsolt „német birodalom“ megalakításához kétségtelenül Poroszország lenne leginkább hivatva, egyszersmind azt igyekszik bizonyítgatni, hogy Poroszország helyzete Németországban nagyon hasonlít Piemont helyzetéhez Olaszországban. Hogy ilyesmi a porosz nemzet gondolatában is megfordulhatott, nagyon valószínű, ha figyelembe vesszük, mily általános lelkesedést szült

azon eszme nemrég, hogy egy német hajó had alakíttassék. Poroszország területén e célra roppant adakozások történtek már eddigelé is a cél létesítésére. Csak 5 városból legott százezer tallért meghaladó összeg gyűlt be. Együttés a német föld többi részében is hasonló sikert eredményez; a porosz király pedig meg van bizva, hogy a begyűlt pénzzel a német hajó hadat állíttassa fel. E nagy áldozatkézség pedig onnan magyarázható ki kedves polgártársaim, hogy az egységes Németország eszméjéért az egész Németország lelkesülni látszik.

A porosz király említett látogatása felől még úgy is vélekednek, hogy annak célja lenne, hogy Napoleon, Vilmos királyt, az olasz királyság elismerésére bírja. E találkozás érdekességére nézve nem csekély befolyást gyakorol az, hogy a látogatás előtt báró Schleinicz porosz külügyminiszter Párizsba utazik, hihetőleg oly kényes ügyek elintézésé végett, melyek a miniszter odamenetelét igényelik.

Közelebb Turinban tartott egyik miniszteritanács alkalmával Viktor Emánuelen kívül Garibaldi és Kossuth is jelen voltak. Egy német lap (Ost.-deutsche post) erre azt jegyzi meg, hogy „e még nem volna valami nagy baj, ha a három férfiú háta megett III. Napoleon is ott nem ólalkodnék, ki minden kerülés nélkül küldözgeti tábornokait, a velencei híres várnegyszög kikémlésére s kinek csontjaiban ég a velő, egy második olasz háborúra, mely Velence miatt fog kütörni.“

Az angol nemzet egyik legnagyobb s legtekintélyesebb ujsága a „Times“ — mely oly nagy, hogy vele abrosz gyanántjókora nagy asztalt lehet teríteni, — közelebb Magyarország ügyállásáról terjedelmesen értekezik. „Mi azon titkos hatalom — kérdi — melynélfogva Magyarország most féltelmesebb mint amikor több osztrák hadsereget megvert s a debreczeni függetlenségi nyilatkozattal a habsburg-háztól elvált? — Hogy Magyarország egy — folytatja a Times — s a közvéleményben annyira erős, az nem onnan van, hogy Bécs rosszul játszotta játékát, mint inkább, hogy az országgyűlés jól játszotta. De ák veszélyesebb ellenség Kossuthnál, még pedig azért, mert a történelmi jog szilárd alapján veti meg a lábát s onnan el nem terelteti magát.“

A római kérdéssel még mindig foglalkoztatják

az ujságok olvasóikat. Hogy e kérdés megoldása ily hosszú időre terjedett, még valami okának kell lenni. Napoleon, ki a római ügyet élére állította, tudja csak, mikor lesz rá az idő alkalmas, midőn az egész ügynek egy csapással, könnyű szerrel véget vehet. Hogy állítólag a pápa védelmére Rómában elhelyezett francia hadat még ki nem vonta, arra alapos okai vannak, melyet csak később fogunk megtudni, ha majd a szeg a zsákból magát kiüti.

Hogy mindenkép oda irányul a politika, miszerint a pápa világi hatalma teljesen tönkretéssék, kiviláglik az Ricassoli olasz miniszterelnöknek a szentszékhöz küldött ultimátumából is, melyben meg van írva, hogy Róma egyrésze a pápának uralkodói joggal meghagyatnék, (már t. i. a pápai lak környéke.) Ha pedig ez ajánlatot a szentszék el nem fogadná, akkor Ricassolinak az a szándéka, hogy az európai hatalmakhoz egy nyilatkozványt intéz, melyben ajánlatát a közvéleményhez felebbezi s a katolikus népeket a pápának világi hatalma ellen felhívja; miután nem látja célszerűnek, hogy a főpap — kinek a vallás és béke hirdetőjének kell lenni, fegyveres erővel is rendelkezék.

Külföldi ujdonságok.

☛ Egy külföldi ujság hiteles tudósítása szerint Garibaldi az észak-amerikai egyesült államok seregeinél, a megajánlott fővezérséget nem fogadta el; mert az olasz hős, míg nagy munkája befejezve nincs, addig karja és szive hazáé, — ugymond ama külföldi lap, melyben e hír közöltetik.

☛ A francia császár, ki nemcsak nagy politikus, de nagy hadvezér is, közelebb gyalog- és lovas katonái számára új hadgyakorlatot gondolt ki, mely előtte a régivel célszerűbbnek látszik. Napoleon ezért Biarritzból Chalonsba megy, hogy a hadgyakorlat előhaladásáról személyesen győződhessek meg.

☛ Konstantin orosz nagy herczeg a napokban utazott Baziásról Szegeden és Pesten szoros titokban keresztül. A nagy herczeg egyenesen Varsóba ment.

☛ A francia kormány nemrég ujonnan feltalált pattantyúkkal tett próbát. Egy sorhajót egy ily golyónak cselül tüzték ki, mely 20 percz alatt borzasztó rombolást tett.

Párizsban híre jár, hogy Mieroslavszky tábornok lengyel légiónálakít, mely később Garibaldi parancsnoksága alatt Magyarország felszabadítására lenne közreműködendő. E híre sok lengyel utazott Párizsba.

* Az aradi ujság szerint azt híresztelik, hogy a hercegovinai felkelők, egyesülve a többi elégületlen fajokkal, Klapkát kínálják meg a fővezér-séggel.

Hazai hírek.

* Nagybányán a napokban a fináncz direktor a városnál a fogyasztási adó kibérlését akarta kivinni, miután — mint mondá — utasítást kapott, ha önkint rá nem áll a képviselőség — erővel is rákényszerítik a várost. Csakhogy a képviselőség sehogy sem tud kiokosodni, hogy ily haszonbér a városnak minő jövedelmet okozna; mindamellett az adóhajtó katonaságot a küszöbön látván, bizonyos közvetítő egyezkedésre lépett a fináncz biztossal s így menekülhettek a dzsidásoktól, kik aztán Felsőbányára mentek, megbizatusukat folytatni. Ugyancsak Nagybánya város képviselőtestülete, a nagy hazafi Deák Ferencz olajfestésű arczképét megrendelte. Méltó helye lesz a tanácsteremben. Mármaros-Szigeth is megrendelte tanácsteremének ékességeül.

* Szatmármegyében Misztótfalun, gr. Károlyi egyik erdőkerülőjének orrát, a katonák ismeretlen okból levágták. Hogy a vétkeseket kellő büntetés érte-e? nem írja a levelező.

* Nógrádmegyében a lelkesedés és bizalom legnagyobb jelével fogadta a nép, visszatért (vagy is inkább térített) országgyűlés képviselőit s a választókerületek úgy gondolkoznak, hogy ha új választás leend, — miután választottaik ellen semmi panaszuk nem volt — ismét csak azokat fogják megválasztani.

* Szatmármegye bizottmánya e hó 9-kén tartott közgyűlésében az országgyűlésnek rendithetlen magatartásaért bizalmat szavazott s határozatát magáévá tette. Szmolkának köszönőlevelet írta. A megyei tisztviselők pedig újabb és pedig tetemes áldozatot hoztak a megye javára, nevezetesen a jelen válságos időben fizetésükről lemondtak s ingyen akarnak szolgálni. Éljenek a derék szatmár-

megyei tisztviselők! tartsa meg őket a magyarok istene számos évekig!

* Szarvasról írják, hogy ott még a legszegényebb ember sem fizeti az adót, míg katonát nem kap. Csak a szigorú kényszer előtt hajolnak meg.

* Zemplénmegye tisztikara ép úgy tön, mint a szatmármegyei, t. i. lemondott fizetéséről. A főispán pedig a rabok ellátása iránt a helytartó tanácsot szólítja fel.

* Törkös Kálmán helytartósági tanácsos, ki a császári biztosi kiküldetést nem fogadta el, a helytartósági tanácsosi hivatalától is felfüggesztetett.

* Szabadka városa kitett magáért. Folyó hó 11-én és 12-kén tartott közgyűlésében Széchenyi István országos szobrára 200 forintot utalványozott s egyszersmind e nagy hazafi emlékére a szabadkai iskola tanulói részére 200 forintos évi ösztöndíjt szavazott meg. Azonkiül a magyar tudós társaság palotájához 5000 forinttal, a tőkéjéhez pedig 10 ezer forinttal járulni elhatározta. Végre több üdvös határozata után 1848-ban szolgált minden szabadkai önkéntes honvédujoncznak, vagy örököseinek fejenként 100 prtnyi összeg, 6 évi kamataival a városi pénztárból kifizettetése megszavaztatott. Az összeg mintegy 25 ezer forintra megy.

* Szabolcsmegye bizottmánya mint hirlik kancelláriai rendelet által fel van oszlatva. E felosztatás okát odamagyarázzák, hogy a megye a felsőbb hatóságokat s ujonnan szervezett bíróságokat el nem ismeri s azoknak rendeleteit és határozatait nem teljesíti.

A lengyel nemzet éneke.

Isten, ki Lengyelhont annyi századon
Környezéd dicső fény- és hatalommal,
S az mint védenczed, nyugovék pajzsodon
És bátran küzde az ostromló bajjal:
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Te védtél minket és amidőn bukánk
Küzdvén az igaz, a legszentebb jogért,
A világ látta, hogy bátran harcolánk,
A veszélyben is dicsőség fénye ért.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Add vissza lengyel hazánk régi fényét,
Termékenyítsd meg elpusztult mezőit,
Add virulni a jót és a szerencsét,
Haragod Isten szünjön s büntetésed;
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Isten, ki a jog karjával szétzúzád
A zsarnokoknak erős vasvesszejét,
Rontsd meg ellenink vészthozó szándokát,
Éleszd föl lengyel hazánknak reményét.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Legszentebb isten! üzzék el a borot,
Harczot s az ölést a te nagy csudáid,
Nyujts népeidnek szabadság-koszorút,
A béke-angyal óvja meg szolgálid.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Legszentebb Isten! kinek akarata
Egyedül tartja az egész világot,
Tedd, vesszen el mind a lengyel zsarnoka
S védjed a bátran küzdő ifjuságot.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Legszentebb Isten! a Krisztus sebeért
Virassz elhullott testvéreink felett!
Tekints le és vivj elgázolt népedért,
Vedd áldozatunk, melyet nyujtunk neked.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Lengyelhon népe könnyezve zeng hozzád,
S testvéreinkre akik elhullanak,
A kik szenvedék a töviskoronát,
S a szabadságnak tárt kaput nyitának.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Elvetted lengyel-honunk szabadságát,
Vérünk s könnyüink itták a folyamok,
Nép, mely elveszté szeretett hazáját,
Méltán keservben és buban nyomorog.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Távolítsd el a bajt, a szenvedést,
Mutasd gyermekeid atyjának magadat,
Kik a fájdalom könnyüit özönlék
A Lengyelhonért küldik imájakat.

Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Egyetlen szavad s leesik villámod,
S e nagy világot zuzza, törj porrá,
Ha érdemeljük a te sujtolásod
Törj porrá, de törj szabadság porává.
Oltárod előtt hozzád imádkozunk
Szabad hazánkat adjad vissza urunk!

Fordította: Batizfalvi István.

Aki megtér: üdvözül!

— *Népies elbesszés.*

Bajnóczfalván nagy szomorúság volt. Ki fiát,
ki testvérét, ki pedig kedvesét siratta. És nem ok
nélkül, mert sorozás volt s a falu legnyalkább le-
gényiségét összeszedték hogy elvigyék katonának, még
pedig oly meszsze, hogy méltán eshetett gondol-
kozóba mindenik: ha vajjon látja-e többé faluját,
szülőit s hozzátartozóit.

A magyar, ha örül, ha busul, egyiránt a borhoz
folyamodik. Midőn örül: azért iszik, hogy még na-
gyobb kedve kerekedjék; midőn pedig busul: azért
érdekeli torkát azzal, hogy feledje a gondot, mely
szívét nyomja.

Esti 10 óra volt már s ez oly idő Bajnóczfal-
ván, melyen minden jámbor lélek aludni szokott és
csak a kutyák olykori csaholásai tudatják az utassal,
hogy e falu nincsen kihálva.

De e napon, midőn történetünk kezdetét veszi,
rendkívül zajos volt az egész helység. De hogy is
ne, mikor másnap már szállítandó volt a katonakö-
teles fiatalság! az utczákon egy-egy töredezett dal
hangzott fel a csendes éjszakában s midőn a mámo-
ros ifjuság ezt dalfolta:

„Szülőföldem szép határa

Meglátlak-e valahára?!

ugy fájt a sok szép hajadon érzékeny szíve, mintha
csak hasadóban lett volna.

De senki sem sirt oly keserves könnyeket, mint
a Faragó András birógazda leánya, kit szépsége-
ért rendesen falu virágának hittak és akit az
egész falu fiatalsága bálványozott. De Faragó Jul-
csának hiába járt bárki fia is a nyoma után Deli Pis-

tán kívül. Pistát ugyan lehetett is szeretni, mert hét határban is ritkítani lehetett párját, olyan nyalka gyerek volt. Legnagyobb hibája csak az volt, hogy nem sokat bírt abból a jóból amit vagyonnak neveznek. Pedig ez nagy baj volt ám, nem ugyan Julcsa szemei előtt, de annál inkább az apja előtt, ki sehogy sem szívelhette azt, hogy leánya után oly szegény legény jár, kinek sem tücskije sem hajtskija. Annál fogva senki sem örült jobban, hogy Deli Pistát besorozták, mint Faragó gazda.

— Majd csak elfelejti az a bohó leány azt az éhenkórászt! — így gondolkozott bíró uram s elégedetlen mosolyogva, nagyokat pedert bajuszán.

Hej de sokszor áztatá addig Julcsa, kötényét könyeivel. Kivált mikor a mámoros fiataltság, a Faragó uram háza előtt haladva ezt dalolta:

Nézz ki rózsám ablakodból!

Most megyek ki a faluból;

Nézz utánam keservesen!

Vagy látsz többé, vagy sohasem.

Kihangzott a Deli Pista szép csengő hangja a többi közűlsé hang melyet azelőtt oly örömmel hallgatott Juliska, ezuttal szuró fájdalom volt szívének.

De azért Pistát csak elvitték katonának s örültek a katonaságnál, hogy oly derék székora tehettek szert. Mert Pista nem olyan hamvába holt gyerekek vala s rossz szem lett légyen az, melynek meg nem tetszett.

Mielőtt faluját odahagyta még egyszer találkozott Julcsával a kapu előtt.

Ne felejts el mig oda leszek, kedves Juliskám. Meglásd, ha visszajövök, akkor is úgy foglak szeretni mint most. Ugye nem felejtessz el? — kérde Pista busan.

— Az isten verjen meg engem, ha elfelejténélek, csak aztán te is rám emlékezzél ha megszabadulsz

Ugy áldjon az én jó istenem! — válaszolt Pista. . . . Ennye de visketa szemem! — folytatá aztán hirtelen szemeihez kapva. Pedig hát könnyek voltak biz azok, csak hogy érzékenyültségét akarta elpalástolni. „Ember tesz fogadást, eb a ki megáldja!” Ezt tartja egy régi magyar példabeszéd.

Ezt a példabeszédet Juliskáról is el lehetett mondani. Először sirt, sőt átkozódott is, midőn apja, a hatókrös gazda Fekete Péter fiát emlegeté előtte. De az okos szóra végre is hallgatni kell a gyermeknek, kivált ha szüleitől jön az.

— Aztán meg 10—12 esztendő mulva, bajosan mondják, hogy Faragó gazda leánya a „falu virága” mert hát eljár az idő tőlünk s észre sem vesszük midőn ősz szálak lopóznak hajunk közé s arcunk megránczosodik, — szolt a bíró leányához. A leány akkor menjen férjhez amikor kéri.

Julcsa végre is engedett az apai tanácsnak s még borforrás előtt a gazdag Fekete Miskához ment férjhez.

Pista ezalatt messzé földön járt s jártában kelteben sok szép leányt látott; de azért egyen sem akadt meg a szeme, mert minduntalan csak bíró Juliskára gondolt.

Irt is neki levelet vagy kétszer, de biz arra sohasem kapott egy sort sem válaszul.

— Talán nem kapta meg leveleimet, gondolá s megnyugodott abban a hiszenben, hogy Julcsa nem lesz hozzá hűtelen.

Végre elmúlt a tiz esztendő s Pista obsitot kapva hazafelé sietett.

Mikor a háza földére lépet: kedve nőtt s dalban tört ki:

„Édes falum határa,

Meglátlak nem sokára,

A falumat nem bánom

Csak a rózsámat szánom.”

Szánhatta is a szegény fiú, mert alig érkezett haza, azonnal keservesen tapasztalta, hogy Julcsája nem várt rá, hanem izibe kontyot tekintetett szép hosszú hajából s asszony lett belőle.

— Hát ez a hüség! ez a szeretet! — tevé neki a szemrehányást Pista, mikor vele először találkozott megint.

— Hiszen csak nem kívánhatja talán senki fia, hogy a kedveért leeresztett hajjal öszüljek meg, — pattogott Julcsa (kit már akkor rég Feketénének hittak.) Szét kell tekinteni a faluban, talál kend benne magának valót sok eleget.

— Az isten is verjen meg hát Julcsa! ha te is

meg tudtal csálni, nem kell nékem többé senki a világon. Nem lát engem többé senki ezen a határon. Ugy is lett. Elbujdosott a faluból senki sem tudta merre és hova. Más nevet vett fel, hogy ne is ismerje senki s feljárta a pusztákat s a rengeteg erdőket, hogy csak magához hasonló szegény emberekkel találkozzék. Találkozott is olyanokkal akármenyivel. Összegyűtötte magakörül a leghiresebb lókötőket s ő lett a fejük. Nem sokára sallangós szerszámu paripán járt s csakhamar híres lett a vidéken Törő Bandi. (Igy nevezte el magát Pista) és azontul az volt a legkedvesebb nótája:

„Szegény legény vagyok én,
Csikót tinót lopok én.“

A vármegye ki is küldte érte és cimboráért a fogdmegeket, de ha Törő Bandi magát pej paripájára felvetette, koczoghatott utána egy regiment katonaság is. Nem ért az semmit. De akinek szívében a jobbjézés még nem aludt ki, nem romlik az soha egészen el. Pista, vagy ahogy később magát nevezte, Törő Bandi nem ölt soha, sött jaj lett volna annak a cimborájának, aki magát gyilkossá aljasította volna le. Sőt még a szegény sorsu ember jószágát sem engedte elvitetni soha. „Onnan vigyetek — szólt mindenkor társaihoz, — ahol jut is marad is!“ És e törvényt nem szabad volt áthágni.

Sok esztendő mult ez alatt el. Bekövetkezett az 1848-dik év, mely fegyverre szólított minden magyar embert. Pistának az a gondolat jött a fejébe, hogy életét és két erős karját a hazának ajánlja fel, ha a vármegye igéri, hogy akkor soha semmi bántódása nem lesz. A vármegye nemesak megígérte, de jutalmat is tűzött ki neki, ha a háboruban magát jól viseli s előbbi életmódjával végkép felhagy.

Társaival tudatta szándékát.

— Ha a mi vezérünk elhagy, akkor a rend ugyis feloszlik köztünk — szóltak társai. Akivel mi jó és rossz sorsban osztoztunk, nem is hagyjuk mi azt el ezután sem. Mi együttvéve több kárt tehetünk az ellenségnek.

Néhány hó mulva kimutatta Törő Bandi, hogy mily ártalmára lehet az ellenségnek. Csapatával nem egyszer fogta el az ellenségnek egész falka marháit, társzekereit.

Másfél esztendeig szolgálta hazáját, egészen a világosi fegyverletételig, mely idő alatt sok németnek adta ő meg az utolsó kenetet.

A forradalom multjával feloszlott az ő s zabia d-csapatja is.

Törő Bandi pénzzel s becsülettel tért vissza szülő falujába.

Telket és házat vett magának s feleségül olyan leányt választott, aki őt meg tudja becsülni. Most hat ökrön szántogat; fáradságán rendesen az isten áldása van s itt is beteljesedett az a közmondás: „Aki megtér: üdvözül!“

Debreczeni színház.

Szükségtelen a színház üdvösségéről kedves polgártársaim előtt hosszadalmasan értekezni, miután mindnyájan tudják, hogy a színház oly épület, melyben az életből merített események, történeti dolgok megtestesítve, emberek által adatnak elő. A színházban játszva előadott eseményekből az ember rendesen mulatva tanul. Látjuk ott az erényt, a becsületes jellemet, melyeket tisztelni tanulunk; látjuk a bünt, a feketelelküségét előtűkröztetni a történetből, de csak azért, hogy azt megutáljuk, irtózáttal forduljunk el attól, ami vétek. Debreczenben ez előtt is volt színház, de nem olyan, mely a közönség vágyait kielégithette volna. Hogy e hiányon, — addig is, míg a városi színház felépül — segítve legyen és Debreczen város nemes óhajtságának megfelelően: építettett Reszler I. Péterfia utczában egy derék nagy épületet s összeszerzett vagy 70 személyből álló férfi és nőtársaságot, kik a színjátékra előtte legalkalmasbagnak mulatkoztak s néhány héttel ezelőtt elkezdte abban társulatával a közönséget jóelőadásaisal gyönyörködtetni. Ennyit bevezetésül. Mármost azt adom elő polgártársaimnak: mi különbség van a szinmű és az opera (dalszinmű) közt. A szinmű lehet népszinmű, vagyis a nép életéből vett vig vagy szomorú történet, vagy más, az egyetemes emberiség életéből vett érdekes események; az opera vagy magyarul jobban mondva dalszinmű pedig az, mely az eseményeket beszéd helyett énekben adja elő, mely által a közönség a míg a műben gyönyörködik: egyszersmind a szép éneklésben is kiváló élvezetet

nyerhet. Ilyen dalszínű, — hogy többet most ne említek, — a múlt vasárnap adott „Hunyadi László” mely a magyar nemzet történetéből van merítve és amelyből, az erényt, hazaszeretetet, anyai szeretetet, vétket, kétszínűséget stb. megtestesítve szemléltethetjük. Ha e darabot adni fogják. kedves polgártársaim, ajánlom a megnézését. A színházba járást még csak azért sem lehet eléggé ajánlanom, mert amíg a közönségtől, kivált a közelebb bekövetkezendő hosszú estéken sok unalmas órát elűz: egyszerűs mind hasznosabb helyre adja az ember pénzt, mint sok ember, ki azt a kocsmában költené el.

Jövöre, minden számban elbeszélem röviden az érdekes szindarabok történetét, miután hiszem, hogy azzal kedves polgártársainknak örömet fogok szerezni.

Debreczeni hirharang.

* A debreczeni főiskolában az iskolai év október 3-án fog megnyitltni. Mihez képest a jövő évre leendő beiratások folyó hó 29-én a felvételi vizsgálatok pedig október 1-jén veszik kezdetüket.

* Debreczen város I. hó 2-án tartott közgyűlésében elhatározatott, hogy miután a közgyűlés határozata ellenére, a városi lakosok közül sokan, nyereszkesedés végett hízóra fogott számos sertést, nem a városon kívül kimutatott hízaló helyen; hanem bent a városban udvaraikon s kertjeikben hízalják s ezáltal szomszédaiknak kárt és kellemenséget gyakorlta okozhatnak: figyelmében hozatik a lakosságnak, miszerint több tekintetből, különösen pedig egészség-személtől, senkinek a városban nyereszkesedésre dísznöt hízalni szabad nem lesz; sőt saját házi szükségére is mártius hónap 15-ik napjától kezdve augusztus 15-ig 5 darabnál többet senki nem hízalhat. Kik pedig a rőndelet ellen cselekesznek, ahányszor azt áthágják, mindannyiszor a szegényi pénzalap javára a kapitányi hivatal által pénzbeli büntetésre fognak szorítottatni. Ugyan e büntetés alá esnek azok is, kik hízósértéseiket az utcán járn engedik s azokkal az utcáit beszemeteltetik.

Debreczenben közelebb egy társulat alakult, mely célul tűzte ki odanunkáig, hogy a nagytemplom és főiskola közötti kiellen s mondhatni nem a legtisztábban tartott tért kicsinosítsa s fákkal beültetve oly kies helylyé emelje, mely környékéhez méltó legyen s nyáron át hűs fasoraival a sétálóknak kellemes üdítésére szolgáljon. Ennélfogva felhívjuk a t. cz. közönség figyelmét, hogy erre is kiterjedjen s a kitűzött szép cél elérését nagybecsű munkásságukkal elősegíteni sziveskedjenek. Az említett terv a terv szerint vas rúccszattal lenné körülveendő, mi annál kívánatosabb lenne, hogy onnan sok csavargó, kik azon helyet éji tanyául választják, ki lennének szorítva s így a közbátorság nyilvánvaló veszedelme is elháríthatnék.

Hasznos tudnivaló.

Hogy a tyúk sokat, illetőleg a szokottnál többet tojjanak sós vízbe áztatott árpával kell tartani.

Legújabb hír.

* Türr tábornok Pesten Jakó nőtestvére Frey né asszonyság született Türr Róza, csak néhány nap mulva utazik el bátyja lakadalmára. Ugyancsak Türr házasságáról egy génuai levelező azt írja, hogy olvasta Garibaldi saját kezűleg irt levelét, melyben a tábornok, örömet fejezi ki barátja szerencséje fölött s szives ígérteit küldi a násznagyság elfogadására. A másik násznagy Kossuth leendő Türr, menyasszonyának, Wyse-Bonaparte hercegnőnek gyönyörű drágaságot ajándékozott, melynél szebbet kevés királyi udvar mutathatna fel. A női hozomány egy millió forint örökségből áll, melyből 300 ezer a kiházásításra fordítatik. A menyasszony 18 éves, kitűnő szépség; társalkodása jóságteles s leereszkedő mindenkihez. Tanulja a magyar nyelvet is. (Ugy hallatszik, hogy löbb pesti uri asszonyság egy értékes szép magyar főkötőt küld számára ajándokul Tóth Kálmán kedvelt írónk által.)

Ara S kr.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.